

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ, МИСТЕЦТВІ ТА КУЛЬТУРІ

INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION, ARTS AND CULTURE

УДК 17-047.22:37.091.212-053.6]:004.8
DOI: 10.31866/2617-796X.8.2.2025.347871

Вікторія Волинець,
кандидат культурології, доцент,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
vika-volynets@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3783-508X>

Юлія Трач,
доктор культурології, професор,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
Київ, Україна
trach.yuliia@knukim.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-2963-0500>

ЕТИЧНА ОБІЗНАНІСТЬ МОЛОДІ ЩОДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ОСВІТА, РИЗИКИ, РЕГУЛЮВАННЯ

Мета статті – окреслити поточні уявлення студентської молоді щодо викликів, пов’язаних із розвитком і використанням ШІ, та простежити, як рівень обізнаності співвідноситься з освітнім профілем респондентів.

Методи дослідження. Використано емпіричні й аналітичні методи, спрямовані на вивчення етичних аспектів використання ШІ серед студентської молоді. Основним інструментом збору даних стало анонімне онлайн-опитування, проведене за допомогою Google Forms у період із 7 по 28 квітня 2025 року.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному міждисциплінарному аналізі етичної обізнаності студентської молоді щодо використання ШІ в освітньому та соціокультурному просторі; в емпіричному простеженні кореляції між досвідом застосування ШІ та рівнем усвідомлення ризиків.

Висновки. Результати опитування студентів засвідчують високий рівень обізнаності й етичної чутливості до використання ШІ в освіті та креативній діяльності (97 % респондентів мають досвід застосування ШІ). Студенти підтримують маркування ШІ-контенту,

усвідомлюють ризики дезінформації, маніпуляцій, порушення авторських прав і залежності від технологій, але визнають потенціал ШІ за умови етичного контролю. Дослідження підкреслює потребу в освітніх стратегіях, спрямованих на розвиток цифрової етики, критичного мислення та медіаграмотності.

Ключові слова: етика ШІ; цифрова етика; студентська молодь; дезінформація; медіаграмотність; авторське право; маніпулятивний контент; цифрова безпека; етичне регулювання.

Вступ. У сучасному світі технологій штучний інтелект (ШІ) перестає бути виключно прерогативою ІТ-сфери й дедалі глибше інтегрується в професійну діяльність представників різних галузей – від медіакомунікацій і менеджменту до освіти, культури, соціальних сервісів. Така універсалізація цифрових інструментів вимагає від здобувачів вищої освіти міждисциплінарної підготовки, яка не лише охоплює функціональні аспекти роботи з інтелектуальними технологіями, але й формує здатність усвідомлювати їхній вплив на етичні, правові та соціальні контексти.

На сьогоднішній ключовим викликом в освіті є не тільки навчити молодь застосовувати інструменти ШІ ефективно й креативно, а й сформувати критичне мислення, здатність до етичної рефлексії, усвідомлення відповідальності за наслідки технологічних рішень. Майбутні фахівці незалежно від профілю підготовки (чи то гуманітарний, чи то технічний, чи то управлінський напрям) повинні володіти базовими знаннями про потенційні ризики використання ШІ: про алгоритмічну упередженість, загрози приватності, маніпулятивний потенціал, проблему авторства тощо. Не менш важливим за технічні навички майбутніх професіоналів стає питання їхньої етичної обізнаності. Етичні компетентності є основою для побудови довіри до цифрових інструментів, для формування культури відповідального цифрового громадянства. Водночас актуальним залишається питання: наскільки сучасна молодь, зокрема здобувачі вищої освіти, усвідомлюють значущість етичних аспектів взаємодії з ШІ? Чи сприймають вони технології як виключно корисний інструмент, чи замислюються також про моральні й соціальні наслідки їх застосування? З огляду на це важливим кроком є вивчення рівня етичної поінформованості студентів – представників різних освітніх траєкторій, які в майбутньому працюватимуть у контексті цифрової трансформації.

Питання етики штучного інтелекту перебувають у фокусі міждисциплінарних студій, що охоплюють філософію технологій, інформаційну етику, медіаграмотність і цифрову педагогіку. Ключові аспекти етичного регулювання ШІ розглядають в контексті концепції «відповідальних інновацій» (responsible innovation), що передбачає врахування соціальних, екологічних та етичних наслідків технологічного розвитку ще на етапі проєктування (Stilgoe, Owen and Macnaghten, 2013). У сфері освіти актуалізується концепція «цифрової мудрості» (digital wisdom) (Prensky, 2012), яка передбачає не тільки технічне володіння інструментами, а й здатність до етичної рефлексії, критичного аналізу наслідків їх використання. Дослідження підтверджують, що студенти активно застосовують генеративні ШІ, зокрема ChatGPT, у навчанні, проте рівень усвідомлення етичних ризиків залишається неоднорідним (Dignum, 2019). Особливої уваги заслуговують пробле-

ми алгоритмічної упередженості (algorithmic bias), маніпулятивного потенціалу ШІ-контенту та загроз інформаційній достовірності, що проаналізовано в роботах з критичних медіастудій (Noble, 2018; O'Neil, 2016).

Українські дослідники етичний дискурс ШІ простежують від кібернетики до сучасних викликів генеративних систем, охоплюючи питання відповідальності, автономії та суспільного впливу (Горбань та Тараров, 2025). Такі наукові розвідки підкреслюють філософську критику технологічного оптимізму, труднощі формалізації етики в алгоритмах та розрив між технічними й моральними підходами до створення «етичного ШІ». Висвітлюють і потенційні загрози, виклики й можливості ШІ в контексті інформаційно-аналітичного супроводу вищої освіти (Лучанінова, 2025). Проблематика етичного регулювання ШІ акцентує складність перевірки відповідності технологій правовим і моральним нормам через відсутність єдиних критеріїв етичності (Горелова, 2024). Аналіз міжнародних і українських правових актів, здійснений останніми роками (Горелова, 2024), розкриває етичні ризики, зокрема правові конфлікти та загрози моральним цінностям, пропонуючи створення етичного кодексу ШІ з чіткими принципами для розробників і користувачів. Зрештою, зростання масштабів використання ШІ вимагає системного підвищення етичної обізнаності та міждисциплінарної співпраці між політиками, технологіями й етиками для відповідального розвитку технологій (Трач, 2024), а також міжнародної співпраці у створенні єдиних стандартів, які допоможуть мінімізувати ризики неконтрольованого розвитку ШІ та гарантувати його відповідальне впровадження в усі сфери життя (Drakon and Stiahlyk, 2025). У контексті українського освітнього простору ці питання набувають особливої актуальності через необхідність формування стійкості до дезінформації в умовах інформаційної війни.

Мета статті – окреслити поточні уявлення студентської молоді щодо викликів, пов'язаних із розвитком і використанням ШІ, та простежити, як рівень обізнаності співвідноситься з освітнім профілем респондентів.

Результати дослідження. У межах дослідження, присвяченого етичним аспектам використання ШІ в освітньому середовищі, було опитано 103 здобувачів бакалаврату (1–4 курси) двох провідних закладів вищої культурно-мистецької освіти (Київського національного університету культури і мистецтв та Київського університету культури). Вибірка характеризується міждисциплінарністю: 62 % респондентів навчаються за гуманітарними програмами (журналістика, музеєзнавство, документознавство, PR), 24 % – за технічно-креативними (комп'ютерні науки, вебдизайн, IT-менеджмент), 14 % – за управлінськими (івент-менеджмент, інтернет-маркетинг). Статевий розподіл: жінки – 64,7 %, чоловіки – 35,3 %. Віковий діапазон: переважно 18–20 років (65,7 %), що відповідає активній цифровій молоді першого освітнього рівня. Такий склад вибірки дає змогу простежити особливості сприйняття етичних аспектів ШІ залежно від профілю підготовки – від технологічного до соціально-гуманітарного.

Опитування студентів відбувалося за сімома ключовими блоками питань, спрямованими на вивчення їхнього ставлення до етичних аспектів використання ШІ. У блоці 1 досліджено загальну обізнаність і досвід використання ШІ, зокрема частоту та сфери застосування технологій. У блоці 2 проаналізовано етичне ставлення

до ШІ, включаючи думки щодо маркування контенту та сприйняття ризиків, таких як дезінформація чи порушення авторських прав. Блок 3 стосується впливу ШІ на психіку, суспільство та маркетинг, охоплюючи медіаграмотність, емоційний вплив і сприйняття ШІ-реклами. Блок 4 сфокусовано на етиці ШІ в освіті та професійній сфері, зокрема на допустимості використання ШІ в навчанні. Блок 5 містив етичні кейси, що ілюструють маніпулятивний потенціал ШІ-контенту. Блок 6 досліджував прогнози щодо майбутнього ШІ, охоплюючи сфери, які потребують регулювання, та ймовірність заміщення професій. Нарешті, у блоці 7 оцінено значущість етики ШІ у професійній діяльності та готовність освітніх програм до її викладання.

Блок 1. Загальна обізнаність і досвід використання ШІ

Результати опитування засвідчують високий рівень залученості здобувачів до використання ШІ: 67 % респондентів часто використовують ШІ; 30,1 % – іноді. Отже, понад 97 % опитаних мають досвід взаємодії з ШІ, що свідчить про його глибоку інтеграцію в навчальні практики студентської молоді. Серед інструментів домінує ChatGPT (95,1 %), значно менше використовують Gemini (53,4 %), ШІ в соцмережах (31,1 % – фільтри TikTok, Instagram), Gamma (28,2 %). Решта платформ (Midjourney, DALL-E, Claude AI, Leonardo, Perplexity та інші) мають розпізнаваність у межах 1–10 %, що вказує на зосередженість уваги переважно на текстових LLM-платформах широкого вжитку. Найчастіші сфери застосування: навчання (88,3 %), генерація контенту – текстів, ілюстрацій, відео (66 %), соцмережі та розваги (52,4 %), робота й фриланс (48,5 %). Окремі респонденти згадували нестандартні варіанти: пошук літератури, моделювання ситуацій, психоемоційна підтримка. Лише 2,9 % опитаних заявили про повну відсутність використання ШІ, що підтверджує його майже повсюдну присутність у студентському досвіді.

Блок 2. Етичне ставлення до використання ШІ

Більшість респондентів (61,2 %) вважають, що контент, створений за допомогою ШІ, має бути позначений як «згенерований ШІ». Аналогічна позиція щодо фотореалістичного контенту: 68,9 % наполягають на чіткому маркуванні зображень і відео. Це свідчить про прагнення до прозорості й усвідомлення ризиків дезінформації. Водночас 25,2 % не впевнені в необхідності маркування, що вказує на нечітке уявлення про потенційні наслідки. Серед найбільш загрозливих наслідків респонденти назвали: генерування дезінформації та фейків (78,6 %), підміну людської творчості (68 %), порушення авторського права (48,5 %), втрату робочих місць (45,6 %), залежність від технологій (42,7 %). Переважна більшість усвідомлює загрозу маніпуляцій через симульований контент та занепокоєна втратою унікальності людської креативності. 85,5 % здобувачів вважають дотримання етичних норм під час використання ШІ важливим або дуже важливим, що демонструє високу етичну чутливість. 58,3 % вважають, що персоналізований ШІ-контент (фейкові обличчя, синтетичні голоси) потребує обмеження в певних випадках, 30,1 % – загального обмеження. Щодо впливу на достовірність інформації: 46,6 % визнають ризик дезінформації за відсутності контролю; 36,9 % переконані, що ШІ часто вводить в оману; 60,2 % здобувачів підтримують інтеграцію етики ШІ в межах окремих дисциплін; 35,9 % наполягають на обов'язковому самостійному предметі. Це підтверджує запит на розвиток цифрової етики як елемента академічної культури.

Блок 3. Вплив на психіку, суспільство і маркетинг

Респонденти демонструють контекстуальне бачення проблеми: 44,7 % вважають, що все залежить від сфери; 24,3 % визнають реальну загрозу; 25,2 % переконані в незамінності людської творчості. Це свідчить про усвідомлення неоднорідності впливу ШІ на окремі креативні індустрії. 95,1 % студентів оцінюють свій рівень медіаграмотності як середній (53,4 %) або високий (41,7 %), що є важливою умовою для критичного сприйняття ШІ-контенту. Водночас 87,4 % стикалися з емоційно впливовими ШІ-зображеннями чи відео в соцмережах (29,1 % – часто, 58,3 % – іноді), які викликали здивування, тривогу або недовіру. Щодо психологічного впливу: 25,2 % оцінюють його як негативний; 51,5 % – як нейтральний; лише 6,8 % – як позитивний. Естетичне перенасичення після споживання ШІ-контенту, що вражає, відчують 18,5 % здобувачів (4,9 % – часто, 13,6 % – іноді), тоді як 58,3 % ніколи не мали такого досвіду. Це вказує на наявність у частини аудиторії ознак естетичної залежності або постперцептивного зниження інтересу до буденності. 38,8 % відчують маніпулятивний характер гіперреалістичної реклами; 26,2 % – зацікавлені нею; 26,2 % – не стикалися або не ідентифікували її. Щодо використання ШІ у маркетингу загалом: 48,5 % вважають етичність залежною від контексту; 34 % – допустимою; 16,5 % – маніпулятивною. 60,2 % позитивно ставляться до комерційного навчання генерації ШІ-контенту як нової навички; 29,1 % – нейтрально; 5,8 % – негативно (як спекуляції). Щодо державного регулювання: 49,5 % підтримують етичне регулювання на державному та міжнародному рівнях; 40,8 % – лише в окремих сферах (освіта, реклама, медіа, охорона здоров'я).

Блок 4. Етика в освіті та професійній сфері

Поширення генеративного ШІ змінює освітні практики, відкриваючи нові можливості, але й породжуючи етичні дилеми щодо меж допустимого використання. Опитування засвідчило помірковану позицію здобувачів: 69,9 % вважають ШІ етично прийнятним лише як допоміжний інструмент (для уточнення формулювань, структурування тексту, пошуку прикладів тощо). 27,2 % допускають повне використання ШІ в навчальних завданнях, що свідчить про прагматичне ставлення до етики. А 1,9 % розцінюють це як неетичну практику. Дані вказують на потребу в чітких правилах академічного застосування ШІ та викладанні етичних стандартів цифрової діяльності. Більшість студентів активно інтегрують ШІ в освітній процес: 45,6 % користуються ним часто; 35,9 % – іноді. Тобто понад 81 % респондентів застосовують інтелектуальні інструменти у своїй роботі. Лише 18,5 % використовують їх рідко або зовсім не застосовують. Отримані дані свідчать про високу функціональну залежність освіти від ШІ та потребу формування етичних норм його використання.

43,7 % респондентів вважають, що автоматизація креативних процесів є ймовірною, 10,7 % – дуже високою, тоді як 39,8 % оцінюють її як незначну. Більшість визнає трансформаційний потенціал ШІ, але зберігає впевненість у незамінності людських якостей – емоційності, інтуїції, культурного коду, унікального стилю. Отже, ставлення студентів до ролі ШІ у творчості залишається амбівалентним: поєднує занепокоєння ризиками та віру в цінність людської індивідуальності.

Блок 5. Етичні кейси (ситуації)

Кейс 1. Симульовані емоції у ШІ-контенті. Випадок із блогеркою, яка опублікувала згенероване відео зі «сльозами через втрату собаки», виявив критичне ставлення студентів до маніпулятивного використання емоцій. 68,9 % респондентів розцінили таку практику як маніпуляцію, 16,5 % – як відкрите порушення етики. Лише 8,7 % визнали можливим «творчий підхід» за умови дотримання законодавства. Отже, студенти вважають симульовані емоції небезпечними й такими, що потребують етичного регулювання.

Кейс 2. ШІ-реклама екопродукту. Більшість опитаних (58,3 %) переконані, що реклама, створена ШІ, і така, що вводить споживача в оману, має бути обмежена. 20,4 % вважають її неетичною за будь-яких умов. Водночас 21,4 % допускають оцінку залежно від контексту чи відповідальності споживача. Отже, ШІ-рекламу сприймають як потенційно маніпулятивний інструмент, що вимагає етичного й нормативного контролю, особливо в темах здоров'я та екології.

Кейс 3. Візуальні фейки в соцмережах. 54,4 % респондентів сприймають згенерований контент як прийнятну розвагу за умови його маркування; 21,4 % – як стимул до критичного мислення; 10,7 % – як потенційну психологічну загрозу. Отже, студенти визнають ШІ-контент частиною цифрової культури, очікуючи від авторів прозорості й відповідальності за можливий емоційний чи когнітивний вплив.

Блок 6. Прогнози і майбутнє ШІ

Найбільш ризикованими сферами студенти назвали: політику та вибори (66 %), мистецтво і творчість (62,1 %), освіту (60,2 %), охорону здоров'я (56,3 %), рекламу й маркетинг (52,4 %), соціальні мережі (43,7 %). Такі результати свідчать про усвідомлення необхідності багатогалузевого етичного регулювання ШІ (з акцентом на політичну відповідальність, культурну автентичність, якість освіти та інформаційну безпеку). 46,6 % респондентів вважають, що заміщення можливе частково, але лише під контролем людини; 32 % переконані, що повна заміна неможлива; 20,4 % очікують повного витіснення людини з окремих професій упродовж десяти років. Це засвідчує позицію «обмеженого технооптимізму»: визнання потенціалу ШІ за умови етичного й людського контролю над технологічними процесами. 60,2 % здобувачів прогнозують «змішане» майбутнє ШІ – із позитивними й негативними наслідками; 30,1 % налаштовані оптимістично, сподіваючись на ефективне регулювання; 5,8 % – песимістично, вбачаючи загрозу для етики та довіри; 3,9 % не мають сформованої думки. Загалом студенти демонструють зріле розуміння етичних викликів і готовність до участі в гуманітарному супроводі розвитку ШІ.

Блок 7. ШІ у професійній діяльності та етика ШІ

Понад 80 % здобувачів визнають знання з етики ШІ важливими для своєї професії (39,8 % – дуже важливі, 40,8 % – швидше так). Лише 12,6 % сумніваються або заперечують їхню актуальність. Це свідчить про високий рівень етичної чутливості майбутніх фахівців і потенціал для гуманітарно орієнтованого впровадження ШІ у професійні практики. 85,4 % респондентів назвали роботу з цифровим контентом (зображення, відео, тексти) найуразливішою сферою; 59,2 % – рекламу й маркетинг; 49,5 % – комунікацію в соцмережах; 43,7 % – освіту та науку; 35,9 % – збереження культурної спадщини.

Отже, етику ШІ розглядають як необхідний компонент професійної діяльності, пов'язаної з інформацією, зображеннями й публічністю. 45,6 % студентів зазначили, що теми етики ШІ згадано поверхово; 31,1 % – що вони частково інтегровані в програми; 18,4 % – що їх майже не розглядають. Це свідчить про відсутність системного підходу до викладання цифрової етики, попри зацікавленість студентів і готовність до її опанування. Серед головних етичних викликів респонденти назвали: фейки, дезінформацію й маніпуляції; порушення авторських прав; залежність від ШІ; витіснення творчих професій; загрози безпеці персональних даних. Ці відповіді підтверджують усвідомлення студентів щодо моральних ризиків цифрової епохи та потребу в розвитку міждисциплінарної етики ШІ. На основі відповідей здобувачів можна виокремити п'ять основних кластерів етичних викликів:

1. Фейки, дезінформація, маніпуляції та дипфейки – основна категорія. Більшість учасників занепокоєні поширенням неправдивого контенту, створеного ШІ: політичною дезінформацією, фейковими новинами, deepfake-відео в контексті війни, маніпулятивною рекламою. Такі явища розглядають як загрозу критичному мисленню, довірі до медіа та психологічній стійкості аудиторії.

2. Порушення авторських прав і девальвація творчості. Респонденти підкреслюють ризик присвоєння згенерованих текстів, зображень чи музики як «власних робіт», що порушує принципи академічної й професійної доброчесності.

3. Залежність від ШІ та втрата аналітичного мислення. Висловлюють побоювання щодо зниження когнітивної активності, формування цифрової інфантильності та втрати здатності самостійно мислити через надмірну довіру до технологій.

4. Заміщення творчих професій і неетичне використання ШІ в освіті. Відзначається ризик витіснення людської праці, зокрема у творчих і академічних сферах, а також критика практик, коли студенти виконують завдання за допомогою ШІ без особистої участі.

5. Цифрова безпека та захист персональних даних. Респонденти занепокоєні збором інформації, відстеженням користувачів і можливим використанням даних у маніпулятивних чи пропагандистських цілях.

Відкриті відповіді підтверджують результати кількісної частини дослідження, доповнюючи їх особистими прикладами та критичною рефлексією. Отримані дані свідчать про високий рівень етичної усвідомленості студентів і потребу в системному викладанні цифрової етики як обов'язкового складника сучасної гуманітарної і технічної освіти.

Висновки. Результати проведеного опитування серед здобувачів підтверджують високий рівень обізнаності, залученості й етичної чутливості до використання ШІ в навчанні, креативній та інформаційній діяльності. Понад 97 % респондентів мають досвід застосування ШІ, що свідчить про глибоку інтеграцію цифрових інструментів у студентське середовище.

Опитані демонструють критичне ставлення до етичних аспектів ШІ: переважна більшість підтримує маркування ШІ-контенту, усвідомлює ризики фейкових зображень, маніпуляцій та дезінформації, а також визнає необхідність регуляції персоналізованого ШІ-контенту. При цьому спостерігається високий рівень підтримки впровадження етики ШІ в освітні програми. Найбільше занепокоєння викликають

такі виклики: маніпулятивний контент, фейки, підміна людської творчості, залежність від ШІ, порушення авторських прав і дегуманізація інформаційного простору. Водночас частина респондентів визнає потенціал ШІ як інструменту, що може посилити освітній процес та креативну діяльність за умови етичного контролю.

Результати дослідження підтверджують актуальність формування етичної культури використання ШІ серед студентів, а також потребу в розробленні освітніх стратегій, які сприятимуть розвитку критичного мислення, медіаграмотності та усвідомленого застосування інтелектуальних технологій у професійній сфері.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Горбань, Р.І. та Тарароєв, Я.В., 2025. Етика штучного інтелекту: історія становлення та сучасний стан. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: *Актуальні проблеми розвитку українського суспільства*, [e-journal] 1, с.11-15. <https://doi.org/10.20998/2227-6890.2025.1.01>
- Горєлова, В.Ю., 2024. Етичні та правові перспективи застосування штучного інтелекту в Україні. *Legal Bulletin*, [e-journal] 2 (12), с.65-71. <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-12-A10>
- Лучанінова, О.П., 2025. Психологічні аспекти інформаційно-аналітичного супроводу вищої освіти: потенційні загрози, виклики й можливості штучного інтелекту. *Імідж сучасного педагога*, [e-journal] 4 (223), с.40-44. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-40-44](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-40-44)
- Трач, Ю., 2024. Дискурс навколо етики штучного інтелекту: особливості формування та інституалізації. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, [e-journal] 7 (2), с.299-310. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.2.2024.317738>
- Dignum, V., 2019. *Responsible Artificial Intelligence. How to Develop and Use AI in a Responsible Way*. Cham: Springer.
- Drakon, D.S. and Stiahlyk, N.I., 2025. The ethics of artificial intelligence: boundaries and responsibility. *Visnyk of Kherson National Technical University*, [e-journal] 2 (1), pp.66-70. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.1.2.9>
- Noble, S.U., 2018. *Algorithms of oppression: How search engines reinforce racism*. New York: New York University Press.
- O'Neil, C., 2016. *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. New York: Crown Publishing Group.
- Prensky, M., 2012. From Digital Natives to Digital Wisdom [Introduction]. In: *From Digital Natives to Digital Wisdom: Hopeful Essays for 21st Century Learning*. [online] Thousand Oaks: Corwin Press. Available at: <https://marcprensky.com/writing/Prensky-Intro_to_From_DN_to_DW.pdf> [Accessed 15 June 2025].
- Stilgoe, J., Owen, R. and Macnaghten, P., 2013. Developing a framework for responsible innovation. *Research Policy*, [e-journal] 42 (9), pp.1568-1580. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2013.05.008>

REFERENCES

- Dignum, V., 2019. Responsible Artificial Intelligence. How to Develop and Use AI in a Responsible Way. Cham: Springer.
- Drakon, D.S. and Stiahlyk, N.I., 2025. The ethics of artificial intelligence: boundaries and responsibility. *Visnyk of Kherson National Technical University*, [e-journal] 2 (1), pp.66-70. <https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2025.1.2.9>
- Horban, R.I. and Tararoev, Ya.V., 2025. Etyka sztuchnoho intelektu: istoriia stanovlennia ta suchasnyi stan [Ethics of artificial intelligence: history of formation and current state]. *Bulletin of the National Technical University «KhPI». Series: Actual problems of Ukrainian society development*, [e-journal] 1, pp.11-15. <https://doi.org/10.20998/2227-6890.2025.1.01>
- Horielova, V.Iu., 2024. Etychni ta pravovi perspektyvy zastosuvannia sztuchnoho intelektu v Ukraini [Ethical and legal perspectives of artificial intelligence application in Ukraine]. *Legal Bulletin*, [e-journal] 2 (12), pp.65-71. <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2024-12-A10>
- Luchaninova, O.P., 2025. Psykholohichni aspekty informatsiino-analitychnoho suprovodu vyshchoi osvity: potentsiini zahrozy, vyklyky y mozhlyvosti sztuchnoho intelektu [Psychological aspects of information and analytical support in higher education: potential threats, challenges, and opportunities of artificial intelligence]. *Image of the Modern Pedagogue*, [e-journal] 4 (223), pp.40-44. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4\(223\)-40-44](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-4(223)-40-44)
- Noble, S.U., 2018. *Algorithms of oppression: How search engines reinforce racism*. New York: New York University Press.
- O'Neil, C., 2016. *Weapons of Math Destruction: How Big Data Increases Inequality and Threatens Democracy*. New York: Crown Publishing Group.
- Prensky, M., 2012. From Digital Natives to Digital Wisdom [Introduction]. In: *From Digital Natives to Digital Wisdom: Hopeful Essays for 21st Century Learning*. [online] Thousand Oaks: Corwin Press. Available at: <https://marcprensky.com/writing/Prensky-Intro_to_From_DN_to_DW.pdf> [Accessed 15 June 2025].
- Stilgoe, J., Owen, R. and Macnaghten, P., 2013. Developing a framework for responsible innovation. *Research Policy*, [e-journal] 42 (9), pp.1568-1580. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2013.05.008>
- Trach, Yu., 2024. Dyskurs navkolo etyky sztuchnoho intelektu: osoblyvosti formuvannia ta instytualizatsii [Discourse Around the Ethics of Artificial Intelligence: Features of Formation and Institutionalization]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, [e-journal] 7 (2), pp.299-310. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.2.2024.317738>

UDC 17-047.22:37.091.212-053.6]:004.8

Viktoriia Volynets,*PhD in Cultural Studies, Associate Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine**vika-volynets@ukr.net**<https://orcid.org/0000-0003-3783-508X>***Yuliia Trach,***Doctor of Science in Cultural Studies, Professor,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine**trach.yuliia@knukim.edu.ua**<https://orcid.org/0000-0003-2963-0500>*

ETHICAL AWARENESS OF YOUTH ABOUT ARTIFICIAL INTELLIGENCE: EDUCATION, RISKS, REGULATION

The purpose of the article is to outline the current perceptions of students regarding the challenges associated with the development and use of AI, and to examine how the level of awareness correlates with the educational profile of respondents.

Research methodology. Empirical and analytical methods were employed to investigate the ethical implications of AI use among students. The primary tool for data collection was an anonymous online survey conducted using Google Forms from April 7 to 28, 2025.

The scientific novelty of the study lies in its comprehensive, interdisciplinary analysis of students' ethical awareness regarding the use of AI in educational and sociocultural contexts, as well as in the empirical tracking of the correlation between experience in applying AI and the level of risk awareness.

Conclusions. The results of the student survey show a high level of awareness and ethical sensitivity to the use of AI in education and creative activities (97 % of respondents have experience in using AI). Students support the labelling of AI content, are aware of the risks of disinformation, manipulation, copyright infringement, and technology dependence, but recognise the potential of AI to be subject to ethical control. The study highlights the need for educational strategies that aim to develop digital ethics, critical thinking, and media literacy.

Keywords: AI ethics; digital ethics; students; disinformation; media literacy; copyright; manipulative content; digital security; ethical regulation.

Надійшла 18.08.2025

Прийнята 06.10.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 29.12.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.